

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Juhász Gabriella ügyvéd által képviselt felperesnek, a Fazekas és Társai Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Fazekas Éva ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Budapest Környéki Törvényszék 2012. október 10. napján meghozott, 2.G.40.415/2011/25. számú ítélete ellen, a felperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 317.500 (háromszáztizenhétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget, és térítsen meg az államnak külön felhívásra 805.000 (nyolcszázötezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresete szerint a Ptk. 318. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése alapján az alperes kötelezését kérte 10.062.303 forint és ebből 4.639.549 forint után 2009. január 1. napjától, 5.442.754 forint után pedig 2010. január 1. napjától a Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamat megfizetésére.

Előadta, hogy 2002 óta az előbb 'A', illetve 'B', majd 'C' nevet viselő Kft. alperesi jogelőddel kötött szerződése alapján üzemeltette a ... kerület ... szám alatti töltőállomást. A töltőállomás használatáért bérleti díjat, a shop-termékek, az autómosó és az egyéb szolgáltatások értékesítéséből származó bevétele után pedig forgalmi díjat volt köteles a megbízónak fizetni. Az 'A', majd 'C' termékek értékesítéséhez kapcsolódó tevékenységért viszont jutalék, valamint az üzleti tervekben megjelölt garantált partner-jövedelem illette meg. 2008. február 5-én új üzemeltetési szerződést kötött az alperes jogelődjével, amelynek tartalma a korábbi szerződésekhez képest nem változott. Ezt követően 2008. szeptember 1-től kezdődően részben a recesszió, részben a ...-híd megnyitásával együttjáró forgalomcsökkenés miatt az üzemanyag forgalma 30 %-kal visszaesett. Az alperes jogelődjével az évek során kialakított gyakorlat szerint az előzetes éves üzleti tervet

a kérésére mindig úgy módosították, hogy az abban megjelölt, tervezett partneri céljövedelemhez mindenképpen hozzájusson. Ezt úgy érték el, hogy vagy növelték az üzemanyag-forgalmazási jutalékot, vagy csökkentették a bérleti díjat, mert a partnerjövedelem a kút üzemeltetéséért illette meg. Az alperes ezzel szemben az üzemanyag-forgalmi jutalékát csak 2009 októberétől növelte. 2010 januárjától ugyan ismét emelni kívánt a jutalékon, úgy azonban, hogy a közüzemi díjakat és a felújítások, karbantartások költségét egyúttal rá hárítja át, ezért a szerződést rendes felmondással 2010. április 29-ével megszüntette.

Álláspontja szerint az alperesnek tájékoztatnia kellett volna arról, hogy a korábbi szerződéses gyakorlattól el kíván térni. Állította: azzal, hogy az alperes a tényleges bevételekhez képest az üzleti tervet nem volt hajlandó módosítani, megszegte az üzemeltetési szerződés 6.4.1., 6.4.2., és 6.5.1. pontjait. Megszegte továbbá a szerződés azon rendelkezését is (13.1.7. pont), miszerint a felek egymás jogos gazdasági érdekének figyelembevételével járnak el. A szerződésszegéssel pedig neki üzleti veszteségben megnyilvánuló kárt okozott.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződést megszegte. Álláspontja szerint a felperest az értékesített üzemanyag mennyiség után illette meg jutalék. Állította, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a körülmények egyoldalúan, a hátrányára előre nem látható és el nem hárítható módon tartósan megváltoztak. Hivatkozott arra, hogy a felperes a Ptk. 241. §-a szerinti pert nem indított a szerződés bírósági úton való módosítása érdekében. A körülmények változása következtében pedig a saját bevételei is csökkentek. A piaci gazdasági környezet megváltozása mindegyik fél üzleti kockázata körébe tartozik, ezért nem terhelte a szerződés módosításának kötelezettsége.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felek között a 2000. évi CXVII. törvényben szabályozott kereskedelmi ügynöki szerződés jött létre. Hivatkozott a törvény 8. § (2)-(3) bekezdésére, mely szerint a kereskedelmi ügynök díjazása kiköthető jutalék formájában is. Az ügynök pedig - ellenkező megállapodás hiányában - a díjon felül készkiadásainak, illetve általános üzleti kiadásainak megtérítését nem követelheti. Megállapította, hogy a peres felek a szerződésük részét képező mellékletben a jutalékok mértékét megállapították, amelyeket az éves tervekben pontosítottak, illetve közös megegyezéssel módosítottak. Utalt arra, hogy a felperes előadása ellentmondásos volt, mert egyfelől azt állította, hogy az éves tervek nem képezték a szerződés részét, másfelől viszont arra hivatkozott, hogy az azokban feltüntetett partner-jövedelmet minden körülmények között meg kellett kapnia. Kifejtette, hogy a felperes partner-jövedelemre való jogosultsága abból a szerződési rendelkezésből sem következett, hogy őt a tevékenységéért és kockázatért illeti meg a jutalék. A szerződés ugyanis olyan jutalékrendszerre épült, amelyben a jutalék mértéke konkrétan meghatározott volt. Ebből következően pedig a felperes csak a tevékenysége eredményeként megkötött szerződések után volt jogosult jutalékokra. Álláspontja szerint a felperes jogos gazdasági érdekeinek figyelembevételére vonatkozó szerződéses kötelezettsége alapján az alperesnek nem kellett a megváltozott körülmények vizsgálata, és mérlegelése nélkül saját gazdasági

érdekeivel ellentétesen eljárnia. Megállapította, hogy a szerződés módosítással kapcsolatos rendelkezését a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint nem lehetett úgy értelmezni, hogy a módosítás bármely változás esetén kötelező. A felperes esetleges egyoldalú, a korábbi szerződéses gyakorlaton alapuló feltevése pedig sem a szerződés érvényességét, sem annak tartalmát nem érintette. Ugyanakkor az alperes a felperes jelzésére a jutalék mértékét módosította is. Kiemelte, hogy a felperes a Ptk. 241. §-a alapján nem indított pert. Az alperes szerződésszegésére alapított kárigénye pedig szerződésszegés hiányában nem volt alapos.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan pedig további bizonyítás lefolytatása érdekében hatályon kívül helyezését kérte.

Fellebbezésében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a jogviszonyt nem komplex módon értékelte, és nem tulajdonított jelentőséget a folyamatosságának, a felek közötti hosszú távú együttműködésnek. Sérelmezte, hogy a bíróság kellően nem értékelte, hogy a szerződéses konstrukció az üzemeltetés minden részére kiterjedően biztosította az alperes dominanciáját. Álláspontja szerint a bíróságnak ehhez képest kellett volna vizsgálnia az általános jogelvek érvényesülését, az alperes tájékoztatási kötelezettségének megszegését, illetve, hogy jogos gazdasági érdekeit figyelembe vette-e. Változatlanul fenntartotta azt az állítását, hogy az alperes tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta, amennyiben nem értesítette arról, hogy a korábbi üzemeltetési szerződéssel ellentétes értékesítési konstrukciót kíván alkalmazni. Megszegte továbbá az üzemeltetési szerződést azzal, hogy teljes egészében rá hárította a gazdasági válság negatív hatását és a ... út forgalmának megváltozását, úgy, hogy közben lényegesen magasabb árképzést alkalmazott mint korábban az 'A', vagy bármely más töltőállomás. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a kihallgatott U. G. tanú másik perben tett vallomásáról készült jegyzőkönyv csatolását nem engedélyezte a kompenzációval kapcsolatos álláspontja alátámasztására. Álláspontja szerint azzal, hogy 2009. októberétől az alperes megemelte a forgalmi jutaléka mértékét, egyúttal igazolta, hogy nem miatta maradt el a tervezett árbevétel. Ugyanis csak abban az esetben alkalmazott kompenzációt, ha előtte megbizonyosodott arról, hogy az értékesítés külső körülmények miatt, és nem az üzemeltetőnek felróható okból csökkent. Ennek ellenére mégsem tett meg mindent annak érdekében, hogy az üzemeltető veszteségét úgy csökkentse, hogy az valamennyi jövedelemhez is jusson, és ezzel az egymás jogos gazdasági érdekének figyelembevételére vonatkozó kötelezettségét megsértette. Kiemelte, hogy az üzleti tervek költségszámainak az alperes készítette. Amennyiben azonban a benzinkút az üzemeltetőn kívül álló okból nem hozta az elvárt forgalmat, a változtatás nélküli költségoldal olyan deformitást okozott, amely a károsodásával járt, ez pedig szintén az egymás jogos gazdasági érdekeinek figyelmen kívül hagyását jelentette. Hivatkozott arra, hogy a korábbival teljesen azonos szerződést írtak alá. Ezzel ellentétes tájékoztatás hiányában ezért alappal hihette, hogy az alperes ugyanolyan elszámolási metodikát fog alkalmazni, mint ahogy korábban tette. Álláspontja szerint az együttműködés hiányára, a multinacionális cég gátlástalan dominanciájára utal, hogy az alperes a rossz gazdasági helyzet ellenére

nem változtatott az általa megállapított és a költségdalt alapjaiban befolyásoló számokon. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte az alperes jogelődjének a partner-jövedelmekkel kapcsolatos gyakorlatára, az alperes üzleti stratégiájának megváltozására, valamint a keresete összecszerűségére irányuló bizonyítási indítványait. Kérte **B. Á.**-nek, az alperes területi képviselőjének más perben tett tanúvallomását tartalmazó tárgyalási jegyzőkönyv beszerzését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Visszautasította a felperes dominanciájára tett utalását. Kiemelte, hogy mindegyik üzleti terven feltüntették, hogy a célszámok tekintetében a partner felé garanciát nem vállal. Utalt arra, hogy a szerződés a jutalék mértékének a módosítását nem kötelező jelleggel írta elő. Változatlanul hangsúlyozta, hogy a felperes által felhozott negatív gazdasági hatások következtében az ő bevétele is csökkent. Az üzleti stratégiájának változása nem bizonyított. Együttműködési kötelezettségének pedig eleget tett, mert a felperes jelzésére az üzemanyag-forgalmazási jutalékának mértékét felemelte.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében vizsgálta felül, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

A felperes fellebbezése alaptalan.

A fellebbezés folytán az ítéltáblának elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy volt-e a felperesnek olyan, az elsőfokú bíróság által mellőzött bizonyítási indítványa, amely akadályozná az ítélet érdemi felülbírálatát. A fellebbezésben, illetve a másodfokú tárgyaláson előadottak szerint a felperes, a könyvszakértő kirendelésére vonatkozó indítványa mellett **Z. Á.**, **S. Zs.**, **B. G.** és **B. Á.** kihallgatásának mellőzését kifogásolta, valamint az utolsóként említett tanú más perben tett vallomását tartalmazó jegyzőkönyv beszerzését indítványozta. Az iratok nem támasztották alá a felperesnek azt az állítását, hogy **Z.**, **S.** és **B.** tanúk kihallgatását már az elsőfokú eljárás során is indítványozta. A felsorolt tanúk kihallgatására vonatkozó indítvány ezért a másodfokú eljárásban megalapozottan már nem volt előterjeszthető. Tekintettel arra, hogy az elsőfokú eljárásban **B. Á.** kihallgatásának nem lett volna akadálya, a tanú - elsőfokú ítéletet követően más perben tett - vallomását tartalmazó tárgyalási jegyzőkönyv beszerzése is a Pp. 235. § (1) bekezdésének korlátozása alá esett. Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a jogalap hiányában, az összecszerűség bizonyítására kért könyvszakértő kirendelése nélkül érdemi döntés volt hozható. A Pp. 3. § (4) bekezdése szerint továbbá a jogvita elbírálásához **B. G.** tanúkenti kihallgatása is szükségtelen volt. Azt ugyanis, hogy az alperes szegett-e szerződést, a felek között a perbeli töltőállomásra vonatkozóan létrejött szerződés tartalma, a szerződés rendelkezéseinek értelmezése, és a szerződéssel összefüggő cselekményei és jognyilatkozatai alapján kellett megítélni. Az ítéltábla álláspontja szerint ezért a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése alapján nem volt helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének, azt a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben kellett felülbírálni.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéletábra a döntésével, és alapvetően annak jogi indokaival is egyetértett. Azt, a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakkal egészíti ki:

A felperes az alperes szerződésszegését részben a szerződéskötést megelőző tájékoztatási és együttműködési kötelezettség elmulasztására [Ptk. 205. § (4) bekezdés], tehát culpa in contrahendo-ra alapította. Arra hivatkozott, hogy az alperes nem tájékoztatta a szerződéskötést megelőzően arról, hogy az üzleti stratégiája változik és a korábbi szerződéses gyakorlatot nem fogja folytatni.

Azt, hogy az alperes a szerződéskötés időpontjában valamilyen változtatást tervezett az üzleti stratégiájában, semmi nem bizonyította. Az ítéletábra álláspontja szerint ugyanakkor ennek nem is volt ügydöntő jelentősége. A felperes ugyanis üzleti körében kötött alperessel szerződést. A vállalkozásként pedig elvárható volt tőle, hogy felmérje a saját üzleti kockázatát, és ennek keretében azt, hogy várhatóan milyen forgalmat fog lebonyolítani, ebből milyen jutaléka, nyeresége keletkezik, illetve milyen költségek fogják terhelni.

A felek az új szerződést 2008. február 11-én kötötték meg, igazoltan az ezt megelőzően hatályos szerződéssel azonos tartalommal. A korábban fennálló jogviszonyra figyelemmel az alperest a szerződés rendelkezéseinek értelmezésével, alkalmazásával kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség nem terhelte. Jogelődjenek a szerződés körében tanúsított, de a szerződés alapján nem kötelező magatartása nem jelentett számára szerződési kötelezettséget, ennek folytán erre vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége sem volt, így a tájékoztatás elmaradását nem lehetett szerződésszegésnek tekinteni.

Az elsőfokú bíróság tisztán, a 2000. évi CXVII. törvény hatálya alá tartozó kereskedelmi ügynöki szerződésnek minősítette a felek szerződését. Az ítéletábra álláspontja szerint az helyesen vegyes típusú szerződés volt. Az üzemanyag forgalmazására valóban ügynöki megállapodás alapján került sor, azután a felperest jutalék illette meg. Ezzel szemben a töltőállomás használatáért a felperes bérleti díjat fizetett az alperesnek, ami egy fix összegű bérleti díjból, és a shop termékek, az autósosó és egyéb szolgáltatások értékesítéséből származó bevétel utáni forgalmi díjból állt. A szerződésnek ebből a kettősségéből következik az, hogy a felperesnek alapvetően azt kellett előzetesen felmérnie, hogy a forgalom után járó jutalékhoz képest mekkora költségek, különösen milyen összegű fix bérleti díj, illetve forgalmi díj fogják terhelni.

A felperes az alperes szerződésszegését arra is alapította, hogy a szerződés módosítására vonatkozó kötelezettségének nem tett eleget. A szerződés 6.5.1. pontjában a felek úgy rendelkeztek, hogy amennyiben a töltőállomás forgalma, költségszerkezete külső piaci hatások következtében jelentős mértékben változik, a naptári év elején megállapított fix havi bérleti díjat, illetve az üzemanyag forgalmazási jutalék mértékét módosíthatják. Az elsőfokú bíróság a szerződési

rendelkezés Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezése alapján helyesen állapította meg, hogy a szerződés-módosítás nem volt kötelező. Az ítéltábla kiemeli, hogy ez a szerződési rendelkezés azt is meghatározta, hogy mit kell külső piaci hatás, illetve jelentős költségszerkezeti változás alatt érteni, és a módosítás kérdése csak ebben az esetben merülhetett fel.

A felperes valójában azt kifogásolta, hogy az alperes a szerződést nem akkor és nem olyan mértékben módosította, hogy gazdasági érdekei ne sérüljenek. Az okirati bizonyítékok alapján azonban az volt megállapítható, hogy a 2008. februári szerződéskötést követően a szerződés megszűnéséig több alkalommal sor került az üzleti tervek módosítására. 2008 májusához képest 2008 augusztusában az alperes csökkentette az eladandó üzemanyag mennyiség meghatározását, és a fix bérleti díj összegét is. Ezt követően 2009. október 1-jén pedig a benzin után literenként fizetendő jutalék összegét növelte. Mindezek a változások a felperes javára éppen azt a két tényezőt érintették, amelyek a felperes nyereségét a leginkább befolyásolták. A szerződés semmilyen előírást nem tartalmazott arra nézve, hogy a módosításról milyen határidőben kell megállapodni. Az ítéltábla ugyanakkor kiemeli, hogy a felperes a 2009. április 21-én kelt levelében maga kérte: az üzleti terven az év első felében még ne módosítsanak.

A felek a jutalék mértékének, illetve a bérleti és forgalmi díjaknak a szerződéstől eltérő megállapításával a szerződés vonatkozó rendelkezéseit a Ptk. 240. § (1)-(2) bekezdése szerint módosították. Az alperes által készített üzleti terv felperes részéről való elfogadásával ugyanis a felek között az erre vonatkozó megállapodás a Ptk. 213. §-a szerint létrejött. Ebből következően az üzleti tervek ennyiben a felek közötti szerződés részévé váltak.

Az alperes azonban igazoltan sem a szerződésben, sem az üzleti tervekben nem vállalt garanciát arra, hogy a felperes vállalkozása nyereséges lesz. Ilyen kötelezettséget a szerződés nem írt elő számára, az üzleti terveken pedig kifejezetten feltüntetésre került, hogy a tervezett jövedelem a mindenkori piaci körülmények függvénye, annak nagysága tekintetében a felperes felé garanciát nem vállal. Az üzleti tervekben szereplő partner-jutalék csak a terv-számok megvalósulásának az esetére vonatkozott. Ez a feltétel azonban bizonyosan nem következett be. A szerződésmódosítás körében pedig az alperestől nem elvárható, hogy a felperes üzleti érdekét olyan mértékben vegye figyelembe, amely saját üzleti érdekeivel ellentétes.

Mindezek miatt helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes részéről szerződésszegés nem történt. Ennek hiányába pedig szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére sem volt kötelezhető.

A fenti kiegészítésekkel ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes 250.000 forint és áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét megfizetni. Az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint ugyancsak a felperes köteles megtéríteni.

Budapest, 2013. október 15.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

. Csóka István s. k.
s. k.
előadó bíró

Dr. Lente Sándor
bíró

A kiadmány hitelül:
dr. Remesné Sütő Petra
bírószági ügyintéző